Korte Mededelingen

Nieuw besluit maakt bestrijding van Huismussen onmogelijk
Huismus is een beschermde vogel in Vlaanderen!

Het bestrijden van Huismussen *(Passer domesticus)* in Vlaanderen is niet langer toegelaten. Via de bepalingen van artikel 4 van het Koninklijk Besluit van 9 september 1981 betreffende de bescherming van vogels in het Vlaamse Gewest, kon deze alomtegenwoordige soort tussen 1 maart en 30 september van elk jaar worden bestreden ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, maar ook in het belang van de volksgezondheid. Hiervoor kon worden gebruikgemaakt van vuurwapens, zelfs zonder jachtverlof. Iedereen mocht Huismussen doden, mits men vooraf per aangetekende brief de burgemeester van de gemeente en de afdeling Bos & Groen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in de provincie had verwittigd. Bij gemotiveerde beslissing konden die de bestrijding zo nodig verbieden. De nesten, eieren en jongen van de Huismus mochten worden verstoord, vernield of weggenomen.
Vogelbescherming Vlaanderen heeft reeds in juli 1999 de eerste stappen gezet om de Huismus een beschermd wettelijk statuut te geven. De Vlaamse Hoge Jachtraad was hierin niet geïnteresseerd omdat Huismussen geen jachtwild zijn (!). Diezelfde vraag werd in september 1999 gericht aan de Vlaamse Hoge Raad voor Natuurbehoud. Die steunde unaniem het voorstel van Vogelbescherming en formuleerde in die zin, op 18 november 1999, een advies voor de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw, Vera Dua. De minister is daar positief op ingegaan.
Het 'Mussenproject 2002', dat op 1 maart 2002 door Vogelbescherming werd opgestart, loopt op volle toeren. Duizenden geïnteresseerden hebben ondertussen een mussenzoekkaart aangevraagd of vullen 'on line' hun gegevens in op een digitale zoekkaart die ze kunnen vinden op de website van Vogelbescherming Vlaanderen http://www.vogelbescherming.be.
De speciale mussendakpannen van Koramic zullen eind maart in de bouwhandel beschikbaar zijn. Het bedrijf schenkt per verkocht exemplaar € 2,50 aan Vogelbescherming. De goedkeuring van het besluit dat de Huismus beschermt, betekent een morele steun voor de Vogelbescherming en haar 'Mussenproject 2002'.

Bron: Persbericht van Vogelbescherming Vlaanderen/Koninklijk Belgisch Verbond voor de Bescherming van de Vogels v.z.w., internet: http://www.vogelbescherming.be.

Overheid ondersteunt werking Vlaamse vogelasielen
Minister Dua op bezoek bij Vogelbescherming Vlaanderen

Vogelbescherming Vlaanderen organiseerde op zondag 24 maart 2002 haar jaarlijkse bijeenkomst van de Vlaamse Opvangcentra voor Vogels en Wilde Dieren, ook wel 'Vogelasieldag' genoemd. Elk jaar wordt deze vergadering gehouden op een andere locatie. Dit jaar was het centrum te Opglabbeek aan de beurt. Op deze vergadering worden allerlei punten besproken, waaronder de evaluatie van het werkjaar 2001. Vorig jaar vingen deze centra niet minder dan 11.893 wilde dieren op, waaronder 10.276 Europese vogels, 1.241 wilde zoogdieren, 376 amfibieën en reptielen.
Bijzonder aan de vergadering van 24 maart was dat minister Dua op bezoek zou komen. Als Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw is zij immers bevoegd voor de materie vogelbescherming en levert zij de benodigde vergunningen af aan de Opvangcentra voor Vogels en Wilde Dieren. Met deze vergunning kunnen de centra volledig legaal beschermde dieren onder zich houden, verzorgen en vervoeren. Hoofddoel van deze centra is natuurlijk het opvangen en verzorgen van noodlijdende (gekwetste, zieke of verweesde) wilde dieren en het opnieuw vrijlaten in de natuur na deskundige revalidatie. In 2001 konden deze centra ongeveer zestig procent van deze dieren terug in vrijheid stellen en dit met de

grootste overlevingskansen. Maar er wordt de laatste tijd meer en meer geëist van deze centra. Niet alleen de overheden leggen de lat steeds hoger, ook gerechtelijke instanties en de publieke opinie verlangen steeds meer van de centra. Niet iedereen die een gewond dier vindt, heeft immers de mogelijkheid zich op elk moment van de dag naar een opvangcentrum te verplaatsen. Men verwacht dat deze centra het onfortuinlijke dier komen ophalen. Aangezien deze centra bijna uitsluitend op vrijwilligerswerk draaien, is deze gratis service op termijn onhoudbaar. Minister Dua heeft de intentie om de werking van deze centra financieel te ondersteunen. Vogelbescherming Vlaanderen kijkt dan ook uit naar haar beslissing.
Bron: Persbericht Vogelbescherming Vlaanderen/ Koninklijk Belgisch Verbond voor de Bescherming van de Vogels v.z.w., e-mail: info@vogelbescherming.be, internet: http:// www.vogelbescherming.be

De Fazant mag niet meer worden uitgezet!

Op 26 maart 2002 was het een hoogdag voor Vogelbescherming Vlaanderen. Die dag kreeg deze organisatie namelijk arrest nr. 104.550 van de Raad van State in de bus. Dat arrest, geveld op 11 maart 2002, volgt de argumentatie van Vogelbescherming (in een verzoekschrift dat ze op 31 augustus 1998 had ingediend) en vernietigt de artikelen 10 en 11 van het besluit van 23 juni 1998 van de Vlaamse regering betreffende de jacht in het Vlaamse Gewest voor de periode van 1 juli 1998 tot 30 juni 2003. Dit wil concreet zeggen dat er in Vlaanderen geen rechtsgrond meer is om Fazanten voor de jacht uit te zetten.
Vogelbescherming Vlaanderen vecht al jaren tegen het uitzetten van Fazanten, die bovendien in gevangenschap worden gekweekt. Deze vorm van jacht is louter plezierjacht en heeft niets met wild- of natuurbeheer te maken, integendeel. De tamme 'boskiekens', zoals Vlaanderens minister van Leefmilieu en Landbouw Vera Dua ze ooit noemde, vormen een bedreiging voor de bodemfauna (insecten, amfibieën, reptielen, grondbroedende vogels) en -flora. Het massaal uitzetten veroorzaakt bijgevolg ook meer jacht en verstoort de rust in de schaarse natuurgebieden die Vlaanderen nog rijk is. Artikel 29 van het Jachtdecreet van 24 juli 1991 verbiedt trouwens het uitzetten van wild, maar onder druk van de machtige jachtlobby werd toen nog gauw gezorgd voor een afwijking op dit verbod. Vogelbescherming Vlaanderen heeft in het verleden bij verschillende ministers aangedrongen om het uitzetten te verbieden, maar vond niemand die over de politieke moed beschikte. Daarom stapte de vereniging naar de Raad van State, die nu een einde maakt aan een jachtvorm die meer weg heeft van een 'Vlaamse kermis' en 'slachtpartij'.
De jacht op de Fazant blijft natuurlijk wèl geldig van 15 oktober tot en met 31 januari, maar het kunstmatig hooghouden van de fazantenpopulatie via het uitzetten om er nadien meer te kunnen schieten, is voortaan illegaal. Vogelbescherming Vlaanderen gaat vandaag nog een brief richten aan minister Dua met de vraag om haar administratie (Aminal) opdracht te geven alles in het werk te stellen opdat het arrest wordt nageleefd. Het uitzetten van Fazanten in de jachtgebieden was elk jaar mogelijk vanaf 1 februari (tot 30 juli), maar moest in maart 2002 onmiddellijk worden stopgezet. Vogelbescherming Vlaanderen is van mening dat de natuur er wel bij zal varen en dat alle andere natuur- en milieuorganisaties (ook zij die terreinen aankopen en beheren) zullen meeprofiteren van dit verbod. Binnen jachtkringen zal er gesakkerd worden, maar het arrest is onherroepelijk!
Bron: Persbericht van Vogelbescherming Vlaanderen/Koninklijk Belgisch Verbond voor de Bescherming van de Vogels v.z.w., e-mail: info@vogelbescherming.be, internet: http:// www.vogelbescherming.be.

Trekvogels beter beschermd in Frankrijk

Het heeft bijna een kwart eeuw geduurd vooraleer de Europese Richtlijn 79/409/ EEG inzake het behoud van de vogelstand (1979), correcter wordt toegepast in Frankrijk. Voor de Franse anti-jachtorganisatie ROC (Rassemblement des Opposants à la Chasse), die voor het eerst in 1986 in beroep ging bij de Raad van State, heeft deze strijd zestien jaar geduurd vooraleer het recht zegevierde en de bescherming van trekvogels werd verzekerd! Ondertussen kreeg deze organisatie

een naamsverandering doorgevoerd. Ze heet voortaan LPFSDNC (Ligue pour la Préservation de la Faune Sauvage et la Défense des Non-Chasseurs) (Verbond voor de Bescherming van de Wilde Fauna en de Verdediging van de Niet-Jagers).

Het aantal bezwaarschriften (enkele honderden) en goed gefundeerde dossiers (met of zonder advocaat) die gedurende verscheidene jaren werden ingediend op alle niveaus van het rechtswezen en zelfs bij het Europees Hof van Justitie, met als apotheose het arrest van januari 1994, zijn echter van weinig belang. Het belangrijkste is ondertussen toch bereikt, want na 31 januari zullen verscheidene vogelsoorten niet meer kunnen worden bejaagd. De vogels die dan over Frankrijk trekken, kunnen dus veilig doorvliegen naar hun meer noordelijke broedgebieden.
Zelfs al zijn Houtduif en Houtsnip nog wel bejaagbaar tot 10 februari en al is er nog geen moratorium bereikt voor bedreigde soorten, toch kunnen de organisaties, verenigd onder 'France Nature Environnement' (waaronder het ROC), echt tevreden zijn over het resultaat. Eindelijk neemt een Franse regering een beslissing die in de richting van de bescherming van de trekvogels gaat! Wat ook de ethische of politieke redenen mogen zijn, de regering heeft niet toegegeven aan het verkiezingsspelletje van de jachtlobby. Het resultaat is:
- de sluiting van de jacht op 31 januari, met uitzondering van Houtduif en Houtsnip, die bejaagbaar blijven tot 10 februari met een vergunning en enkele andere verplichtingen;
- een verplicht bijhouden van een afschotboekje voor deze twee soorten na 31 januari.

De sinds 19 december 2001 strijdlustige samenwerking binnen de vereniging France Nature Environnement (dag van de ronde-tafelconferentie, geboycot door de jagers), maar ook de laatste beslissing van de Raad van State, de koppigheid van de gepolitiseerde jagers en van degenen die zich niet weten te onttrekken aan extremistische invloeden, hebben de balans in de goede richting doen overhellen. De brief met gelukwensen van de Belgische Vogelbescherming aan de Franse ambassadeur in België was dus terecht.
Vreugde alom, maar andere dossiers liggen nog te wachten, onder andere die van:
- de bejaging en bestrijding van marterachtigen;
- de jacht met loodhagel, nog steeds toegestaan ondanks het gevaar voor watervogels in waterrijke gebieden (saturnisme);
- het moratorium voor bedreigde soorten dat nog niet van kracht is;
- de opening van de jacht op watervogels (normaal is dit 1 september, maar uitzonderingen zijn mogelijk, net als voor de jacht tot 10 februari): een prejudicieel geschil werd door de Raad van State aan het Europees Hof van Justitie voorgelegd;
- de Garderie Nationale, die de middelen moet krijgen om de arresten te doen naleven.

Anderzijds beogen de statuten van onze anti-jachtvereniging het behoud van de wilde fauna, maar ook het opkomen voor de belangen van de niet-jagers! Een gevuld programma dus!

■ Nelly Boutinot, Ondervoorzitter ROC/ LPFSDNC.

Wanneer verandert er voor vogels iets op Malta?

Even leek het er op, dat er iets in de situatie voor (trek)vogels zou kunnen verbeteren. Dat was dan vooral te danken aan de begin 2002 op Malta afgeschoten Knobbelzwanen, die dan een martelaarsrol zouden gaan vervullen. Toen rond de jaarwisseling 2001/2002 Zuid-Europa te maken kreeg met ongebruikelijk harde winterse omstandigheden, trokken veel (water)vogels verder naar het zuiden, naar breedtes waar de desbetreffende soorten zelden of nooit verschijnen. Zo werd Malta overstroomd door voor sneeuw en ijs gevluchte vogels die, conform de op het eiland heersende inktzwarte mores, een onthaal van hagelvuur kregen. Bij de refugiés bevonden zich ook acht Knobbelzwanen, die vanuit speedboten onder vuur genomen werden en prompt allen omkwamen. Dit gebeurde in het front van ingezetenen en toeristen die, hevig verontwaardigd, de trom roerden. Geïllustreerd met andere schokkende verhalen en

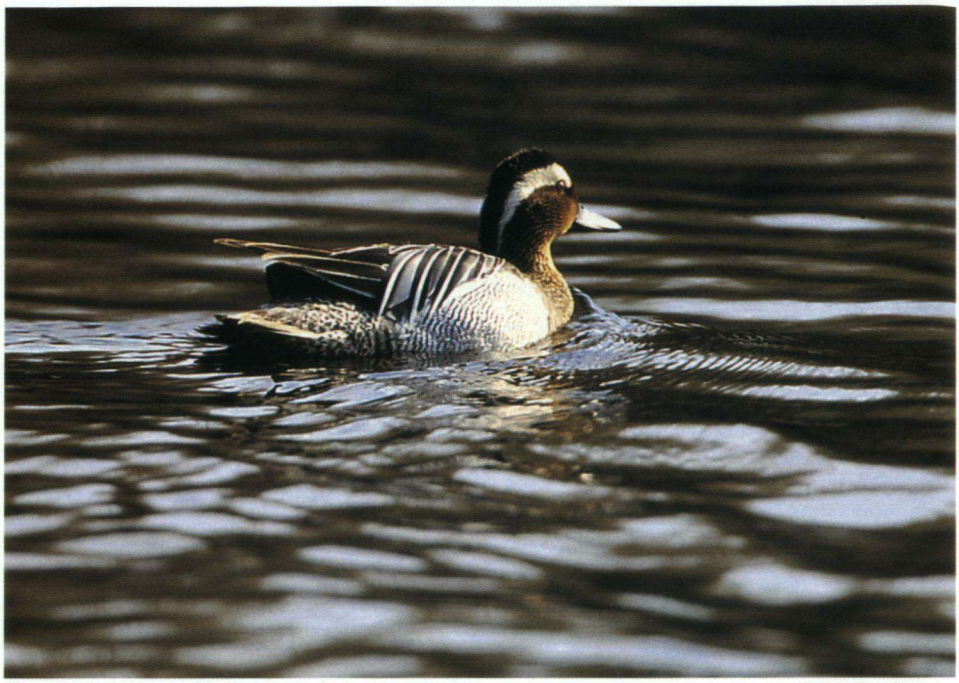

Zomertaling. Foto: Wim Smeets.

beelden uit Malta ging het knobbelzwanenrelaas over heel Europa, onder andere via Eurobirdnet. Er leek en lijkt wat in beweging te komen. Charles Coleiro kon op 26 maart 2002 via internet annonceren dat, vergeleken met vorige jaren, de overigens bij wet verboden jacht minder intens leek te zijn. Hij mailde dat sinds hij in 1986 aanving met het tellen van passerende trekvogels, het er naar uitzag dat dit voorjaar meer Zomertalingen en Witoogeenden passeerden. Hij nam de eerste voorbijkomende Zomertalingen waar op 21 maart en de eerste Witoogeenden op 23 maart. Op 26 maart had hij al 12.000 tot 13.000 passerende Zomertalingen geteld en tweehonderd tot tweehonderdvijftig Witoogeenden. Voorts ook vijfhonderd tot zevenhonderd Pijlstaarten en tweehonderd tot driehonderd Slobeenden. De tellingen vinden plaats in een smalle zeestraat tussen de eilanden Malta en Gozo, waar trekkende eenden plegen te rusten om dan tijdens de avondschemer hun reis te vervolgen. Hoewel bij wet verboden, plegen in die zeestraat vanuit speedboten jagers tekeer te gaan, waar ze in staat zijn grote aantallen rustende eenden om het leven te brengen. Voorjaar 2002 was het toezicht scherper. De politie had ook zee gekozen, hetgeen voorkwam dat geweerdragers de eenden onder vuur namen. Toch slaagden sommige lieden er in los te branden. Op zondag 24 maart zag Coleiro ten minste honderd eenden geschoten worden, maar hij signaleerde wel dat, behalve de eenden, ook andere soorten baat hadden bij het politieoptreden. Reigers, Bruine Kiekendieven, Visarenden, steltlopers, Hoppen en Velduilen konden ongestoord hun reis vervolgen, hetgeen voor Malta een nieuw fenomeen is. Helaas bewijzen enkele berichten die in mei zijn verzonden via het Eurobirdnet weer dat niet-aflatende pressie via alle denkbare kanalen nodig is om het inferno weg te nemen dat trekvogels op Malta het hoofd moeten bieden. Het is ongelooflijk dat er hier nog zoveel vogels uit de lucht geschoten kunnen worden.

GLO

Pimpelmeesvrouw leert wanneer eieren te leggen

Pimpelmezen kunnen leren van hun broedervaringen. De timing van het leggen van hun eieren stemmen ze af op hun ervaring met het voedselaanbod in het voorafgaande jaar. Dit blijkt uit een onderzoek van drie biologen van het

Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek (NIOO-KNAW) die hun resultaten hebben gepubliceerd in een artikel in het tijdschrift Science. Uit het onderzoek bleek dat het voor de overleving van pimpelmeeskuikens cruciaal is dat de perioden van het uitkomen van de eieren en van de piek in het voedselaanbod (rupsen) samenvallen. Als signalen kunnen de vogels bijvoorbeeld gebruik maken van temperatuur, daglengte of de aanwezigheid van voedsel op het moment dat de eieren in aanleg zijn. Dr. Fabrizio Grieco, prof. dr. Arie van Noordwijk en dr. Marcel Visser van het NIOO-KNAW onderzochten of ook ervaringen uit eerdere jaren een rol spelen. De synchronisatie tussen het uitkomen van de eieren en het voedselaanbod van de broedpoging in het voorgaande jaar blijkt het leggedrag ook te beïnvloeden.

De onderzoekers gaven een deel van de Pimpelmezen op Nationaal Park De Hoge Veluwe extra voedsel (insectenlarven) op het moment dat er kuikens waren. De vogels ervoeren op die manier een perfect samenvallend voedselaanbod en voedselvraag door hun jongen. De verwachting was dat deze mezenvrouwtjes in het volgende jaar op hetzelfde moment eieren leggen: de jongen hadden immers ruim te eten (in de praktijk legden ze net ietsje later, omdat oudere kuikens meer bijgevoerd kregen en de moeders dit waarschijnlijk als late voedselpiek zagen). De controlegroep daarentegen kreeg geen extra voedsel voor de kuikens. Omdat de Pimpelmezen te laat broedden om optimaal gebruik te maken van het voedselaanbod, ervoeren deze dieren dat ze 'te laat' waren. In het volgende jaar legden deze moeders dan ook eerder: ze leerden hun legdatum aan te passen.

'De vogels leren niet de verschillen tussen jaren in het algemeen, maar ze leren de timing van de rupsenpiek op hun eigen stekje kennen,' benadrukt Fabrizio Grieco. Pimpelmezen broeden op uiteenlopende plekken, waardoor de voedselpiek daar flink eerder of later kan vallen in hetzelfde jaar. Op De Hoge Veluwe is dat al binnen een paar honderd meter afstand het geval.

Eenmaal gekozen voor een bepaalde plek, dan blijft een mees daar zijn hele leven broeden. 'Het leren' moet in zo'n geval zijn vruchten afwerpen: meer jongen dus.
In de derde week van april beginnen de Pimpelmezen gemiddeld met eieren leggen. Dat is al meer dan een week eerder dan in de jaren zeventig. Kunnen Pimpelmezen snel genoeg leren om de klimaatveranderingen, het gemiddeld steeds vroegere voorjaar, bij te houden? Grieco: 'Door het leren kunnen Pimpelmezen hun eieren goed timen, maar dat wil niet zeggen dat klimaatveranderingen geen problemen opleveren. De temperatuurstijging kan wel zó snel gaan, dat er niet genoeg tijd is om vroeg leggende vogels te selecteren.'
Meer informatie: 'Evidence for the Effect of Learning on Timing of Reproduction in Blue Tits'. Fabrizio Grieco, Arie J. van Noordwijk & Marcel E. Visser. Science, 5 april 2002.

Bron: Persbericht van het NIOO-KNAW.

Verschillen in trek, voedsel en dergelijke tussen Noorse en Zweedse Grauwe Ganzen

Grauwe Ganzen uit Noorwegen verlaten hun broedgebieden snel om elders, bijvoorbeeld in landen als Denemarken of Nederland, te pleisteren. Zij vertrekken eind augustus, maar vooral in het begin van september of zelfs nog wat later. De meest noordelijke vogels zijn echter trager. Na een lange opvetperiode vertrekt het merendeel in november naar Spanje, maar de 'Oslo-vogels', bijvoorbeeld, blijven in ons land. Gewoonlijk verlaten ze Spanje weer in februari en keren dan, voor een betrekkelijk lang verblijf, terug naar Nederland. In april gaan ze door naar Noorwegen (Vega). Anderen gaan pas op weg in mei.

De 'Noren' zijn meer grazers. Zij foerageren vooral op stoppelvelden, bijvoorbeeld in de Lauwersmeer en in Flevoland. De Zweedse en Deense soortgenoten blijven tot oktober in hun broedgebieden. De hoofdmoot daarvan vertoeft slechts korte tijd in ons land, op weg naar het Iberisch schiereiland (Spanje). Hoewel steeds meer exemplaren in Zeeland overwinteren, gaat een deel wat verder door, naar de streek ten oosten van Parijs. In hoofdzaak verlaten zij in de

eerste helft van februari de overwinteringsgebieden en gaan dan vlug naar hun broedplaatsen.

De 'Zweden' zijn meer gravers. Zij foerageren vooral op ondergedoken moerasplanten, bijvoorbeeld de Zeebies in de Dollard en in de Zeeuwse Delta. Beide groepen gebruiken verschillende voedsel- en pleisterplaatsen, zowel in Nederland als in Spanje.
Ik ben al jaren bezig met het aflezen van de inscripties op de halsbanden van diverse soorten Ganzen in verschillende delen van Friesland en het Lauwersmeer.
Er is zo een uitgebreide uitwisseling van gegevens met mensen in Scandinavië ontstaan. Dit seizoen (2001/2002) heb ik ook aandacht besteed aan de Kolgans (in het kader van een Duits project).

■ E.W.F. Brandenburg, Turfkade 38, 8701 JM Bolsward.

Literatuur:
Andersson, A., A. Follestad, L. Nilsson & H. Persson (2001): Migration patterns of Nordic Greylag Geese.

Enkele voorbeelden van Aziatische postzegels met afbeeldingen van Hwamei.

Een Hwamei in Nederland

Op zondag 15 april 2001 zag ik een opvallende, mij onbekende vogel bij de voederplaats in onze tuin. Omdat het dier zich tot 21 april geregeld liet zien, heb ik het exemplaar goed kunnen observeren. De vogel was iets kleiner en wat fijner gebouwd dan de Merels die op dat moment in onze tuin nestelden. Het postuur en de motoriek waren die van een lijsterachtige. Het opvallendste kenmerk van de vogel was een witte oogring die uitliep in een ver naar achteren doorlopende, witte oogstreep. De rechteroogstreep eindigde in een klein loszittend wit plekje. Het dier was geheel bruin tot roodbruin, ook op borst en buik, en zeer roodbruin op het voorhoofd. Als je goed keek, bleek het in de nek zwart geaderd te zijn. De snavel was bleekbruin van kleur, de poten waren lichtgekleurd. De staart was, in vergelijking met die van de mij bekende lijsterachtigen, vrij lang. De vogel was veel op de grond te zien. Hij hipte als een lijsterachtige en pikte zo nu en dan van de bladeren op ooghoogte. Hoewel onze Merels hun nest in de onmiddellijke nabijheid hadden, reageerden zij niet op de vogel. De twee foto's die ik van de vogel gemaakt heb, zijn jammerlijk mislukt, alhoewel de roodbruine basiskleur van het dier er goed op wordt weergegeven.

Mijn pogingen om de vogel te determineren met behulp van mijn vogelgidsen liepen op niets uit. Aanvankelijk heb ik de zaak enige tijd laten rusten, maar de vogel liet mij niet los. Toen ik een jaar later, in het kader van het nationale museumweekend (van 13 tot 14 april 2002) in het Leidse museum Naturalis kwam, heb ik de aldaar beschikbare literatuur geraadpleegd. Het pas verschenen boek van P. Clement en R. Hathway, 'Thrushes', Princeton, 2001 bracht mij niet verder dan de constatering dat de door mij waargenomen vogel niet behoorde tot de Turdus-familie, zoals ik aanvankelijk gemeend had. Uiteindelijk vond ik de vogel in twee Engelstalige vogelgidsen over China. Het bleek om een Hwamei *(Garrulax canorus)* te gaan, ook wel Melodious Laughing Thrush genoemd (Michael Walters noemt de soort in zijn Complete Checklist: Witbrauwlijstergaai, red). De beschrijving die ik vond in J. MacKinnon en K. Phillips, 'A Field Guide

to the Birds of China', Oxford, 2000, no. 1036, op pagina 420 en 421, strookte met mijn eigen aantekeningen: 'Smallish (22 cm) rufous-brown laughingthrush with diagnostic white eye-ring prolonged behind eye as a narrow line. Crown and nape finely streaked blackish. A common bird of scrub and secondary forest in most of C., S. and S.E. China up to 1800 m. Rather shy skulker feading in the leaf litter. Lives in pairs or small parties'. De andere door mij geconsulteerde vogelgids, J. MacKinnon en N. Hicks, 'A photographic guide to Birds of China, including Hong Kong', White River Junction (Vermont), 1996, pagina 108, vermeldt: 'An unmistakable smallish rufous-brown laughingthrush with diagnostic blue eye-ring and white line behind eye. (...) It is a familiar cagebird in China because of its beautiful varied and rich song of lively clear whistles'. Opvallend is dat de beide beschrijvingen van elkaar verschillen in de kleuraanduiding van de oogring: de één zegt wit, de ander blauw. Mij viel de lichtblauwe kleur van de oogring, zoals die in de illustraties van beide vogelgidsen te zien is, niet op. Ik denk daarom dat de correctie van blauw in wit die MacKinnon in zijn eigen tekst heeft aangebracht, juist is.

Mijn nieuwsgierigheid naar de Hwamei was gewekt. Thuis heb ik op internet via Google gezocht op 'hwamei'. De afbeeldingen die ik van de vogel vond op foto's en op postzegels kwamen overeen met de vogel uit mijn tuin. Op een Chinese internet site (http://www.kepu.com.cn/english/animal/class/cls221.html) vond ik interessante informatie over de naam van de vogel (hwamei betekent 'met geschilderde wenkbrauwen'), zijn zangkunst die hem helaas aantrekkelijk maakt als kooivogel, de manier waarop men de vogel vangt door middel van lokvogels en het betreurenswaardige feit dat de vogel door die vogelvangst sterk in aantal is gereduceerd. Gelukkig is er aandacht voor bescherming, want de site vermeldt: 'in the bio-diversity schedule of China for the 21st century, it is listed as a preferred protection bird'. Dit wordt bevestigd door de officiële site van de CITES (The Convention on International Trade in Endangered Species), die aangeeft dat de Hwamei een 'partial protection' geniet. Andere sites geven aan dat de Hwamei geïntroduceerd is in Hong Kong en op Hawaii. Zover zal het in Nederland niet komen. De Hwamei in mijn tuin is ongetwijfeld een op zichzelf staand geval van een ontsnapte exoot, maar is er daarom niet minder intrigerend om.

■ Paul J. Smith, Leiden.

Gruttokaart van Nederland

Aannemelijk is dat het behoud van de Grutto als broedvogel van deze natie de komende jaren de grote uitdaging van vogel beschermend Nederland zal worden. Met de Grutto als boegbeeld mobiliseerde Vogelbescherming Nederland voorjaar 2001 haar leden, met als resultaat dat een aanzienlijk bedrag bijeenkwam. Om 'Den Haag' te doen beseffen dat voor het behoud van weidevogels het ruimtelijk beleid een belangrijke rol speelt, gaf de vereniging opdracht aan Sovon en Altenburg & Wymenga een kaart samen te stellen die de belangrijkste weidevogelgebieden aangeeft. De aanwezigheid van

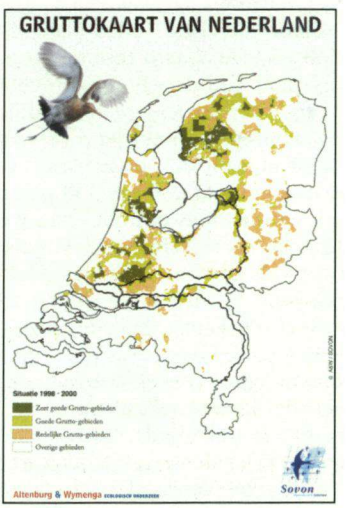

de Grutto moest daarbij centraal staan, daarnaast was ook de presentie van andere kritische weidevogelsoorten van belang.

Als basis diende materiaal dat Sovon-vrijwilligers in de periode van 1998 tot

2000 bijeenbrachten voor de ultimo dit jaar te verschijnen broedvogelatlas. Gekozen werd voor vier categorieën, te weten 'zeer goede gruttogebieden', die een dichtheid bezitten van meer dan vijftien broedparen per honderd hectare, en dan verder aflopend naar 'goede gruttogebieden', 'redelijke gruttogebieden' en 'overige gebieden', voor die met lage dichtheden aan Grutto's of streken waar weidevogels nagenoeg ontbreken. Deze terreinen (het overgrote deel van het land) hielden de samenstellers blanco. De andere categorieën kregen donkergroen, lichtgroen respectievelijk een oranjebruine kleur. Afgezien van gruttodichtheden speelde bij de waardebepaling van de terreinen ook een rol het aantal 'kritische' weidevogelsoorten dat tevens in de gebieden huist. Bij zowel 'zeer goed' als 'goed' moeten er ten minste vier van de vijf als kritisch beschouwde soorten voorkomen, die vijf zijn: Slobeend, Zomertaling, Tureluur, Watersnip en Veldleeuwerik.

De gruttokaart kwam het afgelopen voorjaar uit. Te begrijpen is dat men bij ontvangst allereerst nagaat hoe de kaart de gebieden weergeeft, waarmee men bekend is. Welnu, dat was een voltreffer op schrijvers netvlies... alles blanco! De gehele Hoeksche Waard (circa 350 paren Grutto's) met zijn drie gruttokerngebieden Oude Land van Strijen, de Korendijksche Slikken en Groot Koninkrijk, bij elkaar goed voor een tot dusver ten minste stabiel bestand van 250 tot 300 paren Grutto's en trouwens ook vier dan wel vijf van de andere kritische weidevogelsoorten, kwam als blanco uit de bus. Ook gold dat ook voor de Sint-Antoniegorzen bij Willemstad, de keten van buitendijkse graslanden (met Grutto's!) langs de noordoever van Goeree-Overflakkee inclusief de Scheelhoek, alsmede de zeer bij Grutto's in trek zijnde Slikken van Flakkee. Wèl echter ingekleurd waren grote delen van Voorne-Putten, waaronder akkerland (?) en de Oude Oostdijk en de Koudenhoek op Goeree, terreinen met inderdaad broedende Grutto's. Ook al omdat het gevaar bestaat dat een gruttokaart snel een eigen leven gaat leiden, ging een wat verbolgen verzoek richting Beek-Ubbergen om opheldering. Hierop kwam als reactie dat in de toelichting op de keerzijde van de kaart, een vervelende omissie was geslopen, te weten het ontbreken van de mededeling dat de analyse waaruit de gruttokaart voortkwam, alleen betrekking heeft op agrarische gebieden. In de persberichten die Trouw, de Leeuwarder Courant en het Agrarisch Dagblad over de gruttokaart publiceerden, ontbrak de beperking 'uitsluitend agrarische gebieden' eveneens.

Inderdaad zijn de drie Hoeksche Waardse gruttokerngebieden in eigendom, casu quo in beheer bij Staatsbosbeheer, respectievelijk bij Natuurmonumenten, dus natuurgebieden. Maar men leze Theo Vulink erop na om in te zien hoezeer in hedendaags Nederland de begrippen natuurgebieden en agrarische gebieden in elkaar overvloeien, zeker in termen van weidevogelbeheer. Een voorbeeld zijn de bij Willemstad gelegen Sint-Antoniegorzen, waar op honderd hectare zo'n vijfentwintig paren Grutto's broeden (dus 'zeer goed'). Eigenaar Staatsbosbeheer (dus 'natuurgebied') moet op grond van oude gebruiksovereenkomsten toestaan dat veehouders veel vee inscharen, men vroeg maait en dat reeds tijdens de eifase driftig rondgereden wordt met auto's en trekkers (mededeling M. Benard).

Natuurlijk, de gruttokaart is niet vervaardigd om debatten te stimuleren in de zin van 'waarom dit gruttogebied wèl wordt aangegeven en dat niet', hoewel de kaart daartoe zeker stof biedt. Deze discussie kunnen wij uitstellen tot eind dit jaar, bij verschijnen van de nieuwe broedvogelatlas, waarnaar schrijver na raadpleging van de gruttokaart nog reikhalzender is gaan uitzien. Neen, de gruttokaart is gemaakt om Den Haag in te wrijven zuinig te zijn op, zoals de kaart vermeldt, 'landschappelijke openheid, in combinatie met extensief tot matig intensief agrarisch gebruik', waarbij overigens de vraag rijst in hoeverre Den Haag nog richting kan geven aan het nationale ruimtelijke beleid. Is het niet zo dat indirect Brussel regisseert wat er gebeurt met onze ruimtelijke agrarische gebieden?

GLO